

Leren is groeien

provincie Drenthe

11 verhalen
over
kwaliteit
in het
Drentse
onderwijs

Jubileum uitgave bij de 10e editie van de Drentse onderwijsmonitor

11 verhalen
over
kwaliteit
in het
Drentse
onderwijs

LEREN
IS
GROEIEN

Colofon

‘Leren is groeien’, 11 verhalen over kwaliteit in het Drentse onderwijs
is een jubileumuitgave bij de 10e editie van de Drentse Onderwijsmonitor.

Grafische verzorging

Docucentrum, provincie Drenthe (www.drenthe.nl)

Vormgeving

Marja Verberne

Tekst

Kees Opmeer (www.keesopmeer.nl)

Fotografie

Martine Hoving (www.hovaneden.nl)

Projectbegeleiding

Mariet Thalens en Peter Voerman

Onder redactie van de Regiegroep Drentse Onderwijskwaliteit

Voorwoord

Volop kwaliteit in het Drentse onderwijs!

In het nog niet zo verre verleden scoorde het onderwijs in Drenthe lager dan het landelijk gemiddelde. Het percentage zwakke en zeer zwakke scholen was hoog. Onderwijsbesturen, ondersteund door gemeenten en provincie, gingen op zoek naar oorzaken en wilden met veel energie zorgen voor een ommekeer.

Dit is gelukt, onder andere door de onderwijsresultaten jaarlijks te monitoren. Door middel van de Drentse onderwijsmonitor wordt de vinger aan de pols gehouden. Maar de ambities reiken verder.

De Drentse onderwijsmonitor bestaat inmiddels 10 jaar. En overal in het Drentse onderwijs wordt hard gewerkt aan verbetering van de kwaliteit. Om de 10e editie van de onderwijsmonitor te vieren is dit boekje, waarin de kwaliteit van het onderwijs in Drenthe centraal staat, samengesteld. Schrijver Kees Opmeer en fotograaf Martine Hoving hebben, onder redactie van de Regiegroep Drentse Onderwijskwaliteit, 11 sprankelende verhalen opgetekend van scholen die volop werken aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit. Het zijn inspirerende verhalen van leerkrachten, directies, ouders en leerlingen. Petje af voor alle onderwijsmensen.

Zo is er een verhaal over “De Eskampen” in Peize die veel aandacht besteedt aan het betrekken

van ouders en meedoen aan een traject waarbij scholen de mogelijkheid krijgen te werken aan kwaliteitsverbetering.

Onder het motto “De basis op orde, de lat omhoog” kunnen scholen zich aanmelden voor het Drentse Excellentietraject.

Dit is een initiatief van de Regiegroep Drentse Onderwijskwaliteit dat wordt aangestuurd door de Werkgroep Drentse Excellentietraject. Het Drentse Excellentietraject werkt aan kwaliteitsverbetering. Deze kwaliteit moet zichtbaar zijn door bijvoorbeeld een positieve schoolcultuur, betrokken ouders en omgeving, het uitvoeren van evaluaties en professionele en positief ingestelde leerkrachten.

Daarnaast willen scholen leren van elkaar en kennis en ervaringen delen. Scholen hebben elkaar veel te bieden. Elke school heeft, naast gewenste verbeterpunten, ook ontwikkelingen, veranderingen of werkwijzen die sterk zijn en goed werken. Door deze kennis en ervaringen te delen, kunnen anderen gestimuleerd worden of verder geholpen worden bij hun kwaliteitsverbetering.

Er is een verhaal over scholen die, samen met het bedrijfsleven in Noord-Nederland, de kwaliteit

van het techniekonderwijs verbeteren en meer jongeren interesseren voor de techniek.

Ook is er aandacht voor het succesvolle project 'Vierslagleren' dat vier vliegen in één klap slaat: Startende leraren vinden een baan en behalen een masterdiploma en tegelijkertijd behalen ook ervaren leraren een master. Samen werken ze aan de schoolontwikkeling en leren van elkaar. Twee masters voor de klas, daar profiteert het primair onderwijs over de hele linie van!

Een fusieschool tussen christelijk en openbaar onderwijs zorgt, mede door de inzet van de inwoners, voor het behoud van een schoollocatie in een klein dorpje.

Het verhaal van een praktijkschool in Zuidoost Drenthe waar 370 leerlingen met behulp van praktijkgerichte lessen worden opgeleid voor een plaats op de arbeidsmarkt. 'We leren op een andere manier, niet uit boeken, maar door zelf aan de slag te gaan.'

Ook in de komende jaren zal er aandacht zijn voor kwaliteit in het Drentse onderwijs, ondanks een veranderende bevolkingssamenstelling die in grote delen van Drenthe zorgt voor een daling van het aantal leerlingen. Het biedt ook kansen zoals het 'bouwen' van Integrale Kind Centra (IKC) die

'We hebben samen een nieuwe school gemaakt'

Kristien Oldengarm,
teamleider basisschool De Meander

goed passen in een platte-landsprovincie als Drenthe.

En tot slot een uitdaging: laten we het nog beter doen! We zijn met een uiteenlopende groep mensen verantwoordelijk voor kwaliteit: docenten

en wellicht ook leerlingen, schoolleiders en bestuurders op uiteenlopende niveaus, ouders en ook politici. Daarbij moeten politici vooral goede randvoorwaarden scheppen en ruimte bieden.

Dit boekje 'Leren is groeien', 11 verhalen over kwaliteit in het Drentse onderwijs wordt u aangeboden door de Regiegroep Onderwijskwaliteit. We hopen dat de verhalen in dit boekje, tezamen met alle goede voorbeelden die we hier niet hebben kunnen benoemen, een inspiratiebron vormen om het onderwijs in Drenthe nog verder te verbeteren.

Namens de Regiegroep Drentse
Onderwijskwaliteit

Ard van der Tuuk

Gedeputeerde
Provincie Drenthe

Inhoud

Pro Emmen

Positief, Respectvol en Opgewekt 6

De Beatrixschool in Meppel

Welkom op school 10

CS Vincent van Gogh, locatie Salland

Middenin de samenleving 14

CS Vincent van Gogh, locatie Beilen

‘Elke leerling is in tel’ 18

OBS de Meander in Borger

De Meander is eigenwijs 22

Daltonschool de Eskampen in Peize

De Eskampen bruist 26

De Openbare Daltonschool de Lindehof en de Christelijke basisschool de Regenboog in Een

Het beste van beiden 30

De Juliana van Stolbergschool in Hoogeveen

Excellent 34

Het Rasholt in Hoogeveen

Koploper techniek-onderwijs 38

RSG Wolfsbos in Hoogeveen

‘We leren van elkaar’ 42

OBS Het Spectrum in Hoogeveen

Vier vliegen in Één klap 46

Dankwoord

51

'Wij zijn er trots op dat we op PRO Emmen zitten,' zeggen Patricia Maat (voorzitter leerlingenraad) en Thom Breider (secretaris). De school heeft ze zelfvertrouwen gegeven en een nieuwe toekomst. Patricia en Thom vertellen samen met directeur Bert Vastenburg wat PRO Emmen zo bijzonder maakt.

PRO staat voor Positief, Respectvol en Opgewekt, de nieuwe naam van de praktijkschool. Hier worden de 370 leerlingen met behulp van praktijkgerichte lessen opgeleid voor een plaats op de arbeidsmarkt. ‘We leren op een andere manier,’ zegt Thom, ‘niet uit boeken, maar door zelf aan de slag te gaan.’

Leefregels

Bert wilde af van de negatieve klank die de praktijkschool voor sommigen ten onrechte heeft. Onder de douche verzoonde hij de naam PRO die symbool staat voor de manier waarop leerlingen en leerkrachten met elkaar omgaan. ‘Je vindt het terug in onze leefregels die overal in school zijn opgehangen,’ vertelt Bert.

*In onze school hebben we plezier
Mogen we fouten maken
Krijg je altijd een nieuwe kans
Zijn we soms even boos
Zeggen we sorry
Maken we elkaar sterk
Laten we nooit iemand vallen
Zijn we er voor elkaar.*

Bijzonder

Patricia vertelt hoe verlegen en teruggetrokken ze eerst was. ‘Ik dacht dat ik niks kon. Deze school heeft mijn leven veranderd.’ Van een verlegen meisje is ze een zelfbewuste jonge meid geworden die graag dingen regelt en haar mond open durft te doen. Ze is niet voor niets tot voorzitter van de leerlingenraad gekozen. Over ruim een jaar is

‘Deze
school
heeft..
mijn
leven
veranderd’

Patricia klaar met haar opleiding. Dan wil ze als gastouder voor jonge kinderen gaan zorgen. ‘Wat de school bijzonder maakt is dat we er echt altijd voor elkaar zijn,’ legt ze uit. ‘We laten nooit iemand in de steek. Alle leerkrachten kennen ons. Ook na afloop van onze opleiding kunnen we altijd terugvallen op school. Dat is een fijne gedachte.’

Veilige omgeving

Nog een half jaar en dan heeft Thom zijn opleiding afgerond. Dan wil hij graag met ouderen gaan werken. Hij vertelt dat hij vroeger best veel problemen heeft gehad. Juist hier op school vond hij begrip en ontdekte hij dat hij er ook mocht zijn. Een prettige, veilige omgeving is belangrijk voor hem. ‘Loop maar eens door het gebouw,’ zegt hij. ‘Iedereen groet elkaar en nergens zie je iets van vandalisme.’ Zijn jongere broer Max zit ook op deze school. In het begin had hij het moeilijk, merkte Thom. Alles was vreemd. Maar Thom hield zijn broertje nauwlettend in de gaten en praatte veel met hem. Nu voelt Max zich thuis op school en gaat het goed met hem.

PRO Emmen

Vertrouwen en verantwoordelijkheid

De school beschikt naast theorielokalen over verschillende professioneel uitgeruste praktijkruimten: een keuken voor wie de horeca in wil, technische ruimten voor hout- en metaalbewerking, een groenafdeling en kamers voor de verzorging van ouderen en kinderen. Verder is er veel aandacht voor sport en beweging. Zo zijn er twee sportzalen waarvan de een is uitgerust met een klimwand.

‘Die is erg belangrijk voor ons,’ zegt Bert.

‘Leerlingen borgen elkaar als ze van de klimwand gebruik maken. Het betekent dat ze elkaar moeten vertrouwen en verantwoordelijkheid moeten nemen. Dat is ook belangrijk voor later.’

Middenin de samenleving

PRO Emmen is een ondernemende organisatie die middenin de samenleving staat. Er worden inzamelingsacties opgezet voor goede doelen en bedrijfjes opgericht om werkervaring op te doen. In een aantal gevallen leidt dat tot een betaalde baan.

Een van de initiatieven is de winkel Eerlijk Drenthe. ‘Onze winkel staat naast de Albert Heijn in Emmen,’ zegt Thom. ‘We verkopen biologische streekproducten van boeren en tuinders uit de omgeving, maar ook cadeauartikelen die we zelf maken of die van andere instellingen komen. Ik heb zelf ook in de winkel gestaan. Zo krijg je ervaring en leer je met mensen omgaan.’

Trots

‘Veel kinderen komen met de nodige bedenkingen naar onze school,’ zegt Bert. ‘Ze hebben vaak een moeilijke tijd gehad op de basisschool. Sommigen voelen zich minderwaardig, alleen maar goed genoeg voor de praktijkschool.’

Bert vertelt hoe ze met de eerstejaars op kamp gaan. Ze krijgen dan een T-shirt met het logo van PRO Emmen. Hij herinnert zich hoe een jongen bij terugkomst vol trots zijn T-shirt aan anderen liet zien en riep: ‘Ik zit wel fucking mooi op PRO Emmen!’

In aanwezigheid van hun ouders leggen de eerstejaars de PRO-belofte af. ‘Met de hand op hun hart beloven ze zich positief te gedragen, respectvol om te gaan met anderen en opgewekt door het schoolleven te gaan. Het is mooi om te merken dat ze zich daaraan houden.’

‘We leiden onze leerlingen niet alleen op voor een vak,’ zegt Bert. ‘Hoe belangrijk we dat ook vinden. We willen dat ze zich als mens ontwikkelen, geholpen door onze leefregels. Mensen die zelfstandig kunnen functioneren, met zelfvertrouwen en respect voor anderen.’

De Beatrixschool in Meppel is meer dan een basisschool waar onderwijs wordt gegeven. Het is een plek waar kinderen, ouders en andere wijkbewoners elkaar kunnen ontmoeten en waar ze met hun vragen en problemen terecht kunnen. Liesbeth van Schaik (directeur) en intern begeleider Esther Tennekes vertellen waarom ze dat zo belangrijk vinden.

‘We willen een veilige en gastvrije omgeving bieden,’ zegt Esther, ‘zodat kinderen en ouders zich welkom voelen bij ons. De ruimtes in school zijn daarop ingericht, sfeervol en uitnodigend.’ De Beatrixschool is middenin de Haveltermade gelegen, een volkswijk waar relatief veel allochtone gezinnen wonen. Tussen de 20% en 30% van de leerlingen is van buitenlandse afkomst.

Lage drempel

De lage drempel van school leidt ertoe dat veel ouders langs komen met allerlei vragen. ‘Het begint vaak met een praatje bij een kop koffie,’ zegt Liesbeth. ‘En dan komen ouders ook met vragen, over de opvoeding bijvoorbeeld.’ Meestal kan school de ouders weer op weg helpen. Ligt het ingewikkelder dan wordt gespecialiseerde hulp ingeschakeld. Veel deskundigheid is in school aanwezig, variërend van schoolmaatschappelijk werk tot logopedie. ‘Het gebeurt ook wel eens dat een moeder vraagt of we mee willen naar bijvoorbeeld een arts,’ vertelt Esther. ‘Als het even kan doen we dat. Laatst zijn we met een aantal collega’s, gewapend met bezems, dweilen en emmers een woning gaan schoonmaken.’

Armoede

‘We kennen alle gezinnen met hun bijzonderheden en problemen,’ zegt Esther. ‘Hierdoor kunnen we snel en met succes ingrijpen als er iets aan de hand is met een van onze leerlingen.’ Een aantal gezinnen heeft bijvoorbeeld te maken met armoede. Het gevaar bestaat hierdoor dat

kinderen worden buitengesloten van allerlei activiteiten. ‘Dat gebeurt hier niet,’ zegt Liesbeth. ‘Het is nog nooit voorgekomen dat een kind om financiële redenen niet meekon op schoolreisje of niet mee kon doen aan een voetbaltoernooi. Iedereen doet mee. Via fondsen en andere geldbronnen vinden we altijd een oplossing. We zien ook kinderen die zonder ontbijt op school komen. Daarom hebben we altijd wat te eten in voorraad. De kinderen weten dat en komen daar zelf om vragen. Ze zijn daar heel open over en niemand die daar een punt van maakt.’

‘Iedereen doet mee’

Kanjertraining

De Beatrixschool hecht veel waarde aan de Kanjertraining, gericht op het beïnvloeden van het gedrag van kinderen. Als eerste school in ons land hebben zij het Kanjerbord ontvangen. Het belangrijkste doel is dat een kind positief over zichzelf en anderen leert denken. De training is gebaseerd op 5 afspraken: We vertrouwen elkaar. We helpen elkaar. Niemand speelt de baas. Niemand lacht uit. Niemand doet zielig. Door de training kunnen leerlingen zich beter concentreren en halen ze betere leerresultaten. ‘Je ziet het terug in de manier waarop onze leerlingen met elkaar omgaan,’ zegt Esther. ‘Er is een grote onderlinge verbondenheid. Over kleding of andere uiterlijkheden wordt niet moeilijk

gedaan. Natuurlijk komt negatief gedrag zoals pesten wel eens voor, maar dat maken we meteen bespreekbaar, met de leerlingen en de ouders.'

Disco

Eigen initiatief van kinderen wordt gestimuleerd. Een groepje leerlingen uit groep 8 wilde bijvoorbeeld met Halloween een disco organiseren voor de groepen 5 tot en met 8. 'Ze hebben van ons een klein budget gekregen,' zegt Esther, 'maar verder hebben ze zelf alles geregeld en boodschappen gedaan. Het werd een geweldige avond. Stel je voor: een dansvloer vol verklede en geschminkte kinderen die het grootste plezier hadden.' 'Ook ouders hebben meegeholpen,' vult Liesbeth aan. 'Na afloop stonden ze klaar om de boel op te ruimen. Dat maakt onze school bijzonder, denk ik. Die betrokkenheid en het gevoel dat de school

'Een
dansvloer vol
verklede
en
geschminkte
kinderen'

van ons allemaal is met leerkrachten die een hecht team vormen en niet gauw iets gek vinden.'

Grenzen

Toch stelt de school ook duidelijke grenzen. Alle activiteiten en initiatieven moeten ten dienste staan van goed onderwijs. Zo is er extra aandacht voor taal en rekenen. 'Taalachterstand komt in deze wijk veel voor,' vertelt Liesbeth, 'maar we merken dat de scheidslijn niet meer loopt tussen allochtonen en autochtonen. Het heeft veel meer te maken met zaken als opleidingsniveau en eigen vaardigheden van ouders.'

Waardering

De waardering van ouders is groot. In 2014 gaven ze de school het rapportcijfer 8,5. Dit cijfer maakte onderdeel uit van een uitgebreide enquête die elke 2 jaar onder ouders wordt gehouden. Vragen gaan over onderwerpen als pedagogisch en didactisch handelen, schoolklimaat, zorg en

begeleiding, aandacht voor andere culturen, pestgedrag en hulpverlening.

Een opmerking van een ouder op het enquêteformulier: 'De school heeft een aangename sfeer doordat het kleinschalig is en hartelijk en open aanvoelt. Fijne leraren en leraressen die geïnteresseerd zijn en je begroeten, omdat je gewoonweg welkom bent op school.'

Beatrixschool
Meppel

www.beatrixschoolmeppel.nl

MIDDENIN DE SAMENLEVING

‘Leren leren en leren leven,’ zo luidt de missie van CS Vincent van Gogh. ‘Het gaat ons niet alleen om kennisoverdracht,’ zegt Philip Messak, directeur vmbo van locatie Salland in Assen. ‘We hechten veel waarde aan de persoonlijke ontwikkeling van onze leerlingen waardoor ze beter zijn voorbereid op de toekomst. Als school willen we middenin de samenleving staan.’ Philip legt uit hoe dat in de praktijk uitpakt.

‘Je kunt alleen het beste uit leerlingen halen, als je ook het beste uit docenten haalt en bereid bent het beste uit jezelf te halen,’ zegt Philip. ‘We leggen de lat hoog.’ Hij steekt daarom veel tijd in het begeleiden van zijn docenten. Daarbij komen vragen aan de orde als: Waar ligt je passie? Wat zijn je kernwaarden en ambities? ‘Van docenten verwacht ik dat ze zich dienstbaar en kwetsbaar durven opstellen en oog hebben voor hun leerlingen. Want in kwetsbaarheid worden je kernwaarden zichtbaar.’

Onzekerheid

‘Leerlingen worden in de toekomst geconfronteerd met veel onzekerheden,’ zegt Philip. ‘Omgaan met onzekerheid vraagt onder andere om leren incasseren, doorzettingsvermogen en wederzijds respect. Kenmerkend voor ons onderwijsaanbod is dat we onze leerlingen zoveel mogelijk ervaringsgericht willen opleiden.’ Zelf begeleidt Philip jongeren die een duwtje in de rug nodig hebben door in zijn vrije tijd met ze te gaan hardlopen. ‘Het is een manier om samen te reflecteren op zichtbaar gedrag en doelen te stellen.’ Leerlingen maken op school kennis met allerlei maatschappelijke thema’s. ‘Regelmatig nodigen we gastsprekers uit bij ons op school. Laatst was in samenwerking met het COG (Christelijke Onderwijsgroep Drenthe) rabbijn Soetendorp te gast in het kader van de week van respect.

‘Deze
ervaring
zal ze
nooit meer
vergeten’

We stimuleren ook dat leerlingen aan buitenschoolse activiteiten deelnemen.’

Inzetten voor anderen

CS Vincent van Gogh vindt het belangrijk dat leerlingen zich inzetten voor anderen. Philip noemt als voorbeeld het project ‘Fiets voor een huis.’ Met het geld dat daarmee is opgehaald wordt de bouw van huizen voor kansarme mensen in Bangladesh mogelijk gemaakt. ‘We zijn met een aantal leerlingen naar Bangladesh geweest om de resultaten met eigen ogen te kunnen zien.’

Afgelopen zomer is de school met zo’n 100 leerlingen, docenten en ouders naar Frankrijk vertrokken om voor dit project de Col du Galibier te beklimmen, bekend van de Tour de France.

‘Op een warme zaterdag zijn we met z’n allen aan de voet van de berg op de fiets gestapt. Het was een geweldige ervaring. Ik zie nog

voor me hoe een meisje uitgeput en met tranen in haar ogen de top bereikte. “Ik ben zo blij dat ik het heb gehaald,” was het enige dat ze nog kon uitbrengen. Ze is diep gegaan. Deze ervaring zal ze nooit meer vergeten. Tot nu toe heeft het project enkele tonnen aan sponsorgelden opgeleverd.’

Kansen bieden

Philip vertelt over een 13-jarige vluchteling uit Syrië die in het opvangcentrum in Oranje verblijft.

CS Vincent van
Gogh, Salland
Assen

CS Vincent van Gogh heeft hem de kans gegeven onderwijs te volgen op Salland. ‘Hij is een week op proef geweest, met alle aarzelingen die er aanvankelijk bestonden. Zelf was hij bang om gepest te worden. Maar het gaat geweldig. Zijn klasgenoten accepteren hem zoals hij is, zeker na alle verhalen over de ellendige gebeurtenissen die hij heeft meegemaakt. Hij is een intelligente, plichtsgetrouwe jongen die elke dag van Oranje naar Assen komt en altijd op tijd is. We zijn blij dat we hem deze kans kunnen bieden.’

Maatschappelijke functie

De schoolresultaten zijn positief, geeft Philip aan. ‘Op het gebied van rekenonderwijs bijvoorbeeld behoren we tot de beste 25 scholen van ons land. Maar we zijn meer dan een leerfabriek. Onderwijs is meer dan een diploma halen.’

Philip vindt dat zijn school ook een maatschappelijke functie heeft. ‘Een ouder van een van onze leerlingen werkte in de detailhandel, maar was werkloos geworden. We hebben hem geholpen

om ondernemer te worden. Nu verzorgt hij de catering op onze school.’

Een ander voorbeeld is een jonge meubelmaker die op school de gelegenheid krijgt meubels te vervaardigen. Daar staat tegenover dat hij leerlingen helpt met houtbewerking en leert wat er bij komt kijken als je ondernemer wilt worden. ‘Zo helpen we mensen met het opdoen van

werkervaring,’ zegt Philip, ‘en we bieden ze aan om gebruik te maken van ons netwerk.’

Philip hecht veel waarde aan persoonlijk leiderschap. Daarom wil hij een voorbeeld zijn voor zijn docenten en leerlingen. Hij haalt een uitspraak aan van bestuurder en hoogleraar Gabriël Anthonio die hem inspireert. Als je geen eigen plan hebt, word je al snel onderdeel van de plannen van een ander. ‘Deze boodschap willen we graag aan onze leerlingen meegeven.’

‘Onderwijs
is
meer dan
een
diploma
halen’

CS Vincent van
Gogh, Salland
Assen

www.csvincentvangogh.nl

'ELKE LEERLING IS IN TEL'

Locatie CSG Beilen van CS Vincent van Gogh is uitgeroepen tot beste VMBO-GT (gemengde leerweg/theoretische leerweg) van Drenthe. De school is ook een van de tien scholen die meedoet aan een landelijke pilot, vernieuwing beroepsgerichte programma's in het vmbo.

‘Het is eervol dat we zijn uitgekozen om aan een landelijke pilot mee te doen,’ zegt Hilde Hoving, docent Zorg&Welzijn. ‘Wij hebben veel ervaring opgedaan met het nieuwe examenprogramma. De combinatie van theorie en praktijk, leren binnen en buiten de school en de grote aandacht voor loopbaanontwikkeling en begeleiding (LOB), zorgen voor een goede aansluiting op het mbo. Wij zijn er trots op deze mooie en brede beroepsrichting aan te kunnen bieden aan onze leerlingen.’

Breed oriënteren

‘Het belang van de leerlingen staat voorop,’ zegt Hilde. Leerlingen hebben iets te kiezen, omdat ze naast een aantal verplichte

‘We
gaan
met
elkaar om,
prettig’

modules ook uit andere modules kunnen kiezen. Twee voorbeelden daarvan zijn: beveiliging&veiligheid en sport&bewegen. ‘We sluiten goed aan bij de talenten en interesses van de leerlingen.

We willen dat ze zich zo breed mogelijk oriënteren en ontwikkelen. Veel leerlingen zetten zich bijvoorbeeld in voor de ouders in verpleeghuis Altingerhof. Ze draaien mee met de bingo, doen spelletjes en helpen met het schrijven van een levensboek. Kort geleden hebben ze een ontwerp

gemaakt voor een handzame brievenbus voor bewoners van de Altingerhof.

Leerlingen lezen ook voor op basisscholen en organiseren diners op school voor ouders en opa’s en oma’s.

Toets

‘School is belangrijk voor ons,’ vullen Kim en Amber aan, leerlingen van de beroepsrichting zorg&welzijn. ‘We krijgen alle kansen om aan onze toekomst te werken. Maar het is ook een fijne school. Iedereen kent elkaar en we gaan prettig met elkaar om.’

Kim moet denken aan een gebeurtenis van een tijdje geleden die veel over haar school zegt. ‘We hadden een belangrijke toets waar we ons goed op hadden voorbereid, maar ons hoofd stond er helemaal niet naar, omdat er iets ergs was gebeurd. We waren van slag. De toets is toen naar een andere dag verschoven.’

Ze weet nog niet goed welke kant ze op wil met haar opleiding. Werken in de horeca lijkt haar leuk, maar ook de zorg trekt haar aan. School geeft haar de kans om met verschillende werksituaties kennis te maken.

Hoger niveau

Voor Amber is het belangrijk dat school haar heeft geholpen om zich te ontwikkelen naar een hoger niveau. Ze zat op een basisschool voor speciaal onderwijs. Op Vincent van Gogh krijgt ze veel positieve aandacht en individuele begeleiding. Dat geeft haar het zelfvertrouwen om steeds een

stapje hoger te komen. ‘Ik vind het belangrijk dat de sfeer op school goed is,’ zegt ze. ‘We hebben veel lol en we krijgen veel vrijheid, maar we weten ook wanneer het tijd is om serieus aan het werk te gaan. Je hebt veel eigen verantwoordelijkheid en dat vind ik prettig.’

Amber wil graag in de horeca gaan werken. Ze weet nog niet of ze kiest voor bedrijfscatering of voor werk als zelfstandig kok.

Wat leerlingen vooral in hun mentor waarderen is dat ze goed kan luisteren, humor heeft en altijd bereid is te helpen als iemand problemen heeft.

‘Ik ken ze goed genoeg om vaak al aan hun ogen te kunnen zien of er iets aan de hand is,’ zegt Hilde.

Sportactiviteiten

Leerlingen van Vincent van Gogh locatie CSG Beilen worden gestimuleerd om aan sportactiviteiten deel te nemen.

De school heeft onder andere afspraken met 20 sportverenigingen in Beilen en omgeving, zodat leerlingen na schooltijd gratis kennis kunnen maken met verschillende en vernieuwende sporten. ‘We stimuleren leerlingen samen te gaan bewegen.’

Er zijn leerlingen die elke week aan alle activiteiten deelnemen: “Samen mountainbiken of tennissen of in een team rugbyen is geweldig.”

Het sportinitiatief wordt geleid door leerlingen uit verschillende leerjaren.

‘In
beweging’

‘Elke leerling is in tel,’ luidt de slogan van school.

‘We willen leerlingen de kans geven het beste uit zichzelf te halen,’ zegt Hilde. ‘Begeleiding waar dat nodig is en uitdaging waar dat mogelijk is.’

CS Vincent
van Gogh
Beilen

‘Je hebt
veel eigen
verant-
woordelijk-
heid

www.csvincentvangogh.nl

In ruim een jaar van zeer zwakke school naar referentieschool. OBS De Meander uit Borger heeft dat voor elkaar gekregen. Dat mag je gerust een prestatie van formaat noemen.

Wat zijn de factoren die tot dit succes hebben geleid? Teamleider Kristien Oldengarm legt uit welke veranderingen in korte tijd in gang zijn gezet.

Toen Kristien teamleider werd, wist ze hoe de school ervoor stond. Drie maanden na haar aanstelling kwam de onderwijsinspectie op bezoek. Met veel moeite en stress was het gelukt om van het stempel zeer zwakke school af te komen. ‘De inspecteur zei toen iets waar ik eerst boos over was,’ vertelt Kristien. “Jullie zouden best wat eigenwijzer mogen zijn.” Toen ik er wat langer over nadacht, drong de boodschap pas goed tot me door. Het was de start van een nieuwe aanpak.’

Zelfvertrouwen

‘Het ging er vooral om wat we als school zelf belangrijk vinden en waar onze kracht ligt,’

‘Je zag
het
zelfver-
trouwen
groeien,’

zegt Kristien. ‘Dus niet voortdurend het lijstje van de inspectie in de hand om krampachtig aan de criteria te voldoen.’

Het leidde er onder meer toe dat de school ging investeren in de onderlinge relaties, zowel van leerkrachten als van leerlingen. ‘Dat zorgde

voor een betere sfeer en meer veiligheid,’ zegt Kristien. ‘We gingen prettiger met elkaar om en er ontstond meer waardering voor elkaar.’

Een ander belangrijk aspect was om eigen initiatief van leerkrachten en leerlingen te stimuleren. ‘Een actieve houding van ons allemaal om het beste uit onszelf te halen. Je zag het zelfvertrouwen groeien.’

Experimenteren

Leerkrachten kregen meer ruimte om zelf lessen in te vullen. Experimenteren werd aangemoedigd. Die ruimte hebben ze benut om bijvoorbeeld het rekenonderwijs op een creatieve manier te verbeteren. Door ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren ontwikkelden de leerkrachten gezamenlijk lessen die aansloten bij de mogelijkheden van individuele leerlingen; een vorm van maatwerk die leerkrachten en leerlingen enthousiast maakt. Kinderen doen positieve ervaringen op en worden gestimuleerd om zelf na te denken.

Coöperatief

Vanaf het moment dat het team ging experimenteren werd het effect van coöperatief vergaderen versterkt. ‘Ik maak al jaren gebruik van coöperatief vergaderen,’ vertelt ze. ‘Tijdens de vergaderingen worden bepaalde thema’s in groepjes of tweetallen behandeld. Door deze manier van werken leveren alle teamleden een bijdrage, iedereen heeft wat te zeggen. Doordat we coöperatief vergaderen is iedereen betrokken bij de onderwerpen en heeft iedereen aandeel in de ontwikkeling. Niemand wil meer een teamvergadering missen.’ Ouderavonden worden op dezelfde manier georganiseerd om belangrijke thema’s op school beter bespreekbaar te maken en respons te krijgen. Ouders raken zo ook meer betrokken bij school.

Groep 7

Kinderen werken samen als schoudermaatjes en oogmaatjes. Leerlingen uit groep 7 vertellen

OBS De

Meander Borger

‘Het
leren gaat
bijna
vanzelf’

enthousiast over de activiteiten op school. Maud legt uit dat ze veel in groepjes samenwerken en elkaar helpen.

‘Omdat het zo leuk is, gaat het leren bijna vanzelf,’ zegt ze. ‘We doen grappige opdrachten

en je bent vaker aan de beurt.’ Fynette: ‘Als we een dictee moeten maken, gaat dat vaak over een grappig verhaal of over iets dat in de krant heeft gestaan.’ Dave laat een doos vol attributen zien. ‘Het zijn spelletjes,’ vertelt hij, ‘die gebruiken we bij het rekenen. We doen ook wel eens bingo om woorden goed te leren schrijven.’ Bram vertelt over de plannen om de school groener te maken. ‘Alle kinderen hebben ideeën bedacht en plattegronden gemaakt waarop ze planten en struiken hebben ingetekend.’ Hij is benieuwd wat ervan terechtkomt.

Het maken van een muurkrant, met als thema jagers en boeren, vinden ze tot nu toe de leukste

opdracht. Iedereen maakte een stukje die samen een krant vormden.

Lerende organisatie

De Meander is één van de 20 referentiescholen in ons land. ‘Dat betekent dat we gezien worden als een lerende organisatie,’ zegt Kristien. ‘We zijn een voorbeeld voor andere scholen om van te leren, maar het geeft ons ook de mogelijkheid

om van anderen te leren. We vragen scholen die ons bezoeken mee te denken over vragen die we hebben.’

Door eigenwijs te zijn heeft de Meander een proces van verandering in gang gezet dat een beroep doet op de eigen kracht en motivatie van leerkrachten en leerlingen. ‘We hebben samen een nieuwe school gemaakt,’ vertelt Kristien, ‘waar iedereen met plezier naar toe gaat. Laatst heb ik nog eens gekeken naar de beoordelingscriteria van de inspectie. Je ziet dat we op vrijwel alle onderdelen positief scoren, maar we hebben het wel op onze eigen manier gedaan.’

‘We hebben
het wel op
onze
eigen manier
gedaan

Je merkt het meteen als je het ruime en lichte schoolgebouw binnenloopt. Deze school bruist. Tekeningen aan de muur, posters, zelfgemaakte kunstwerken, kinderen die heen en weer lopen of in groepjes aan het overleggen zijn, een moeder die bezig is een figuur op een glazen gangdeur te schilderen. Daltonschool De Eskampen in Peize staat voor samenwerken, vrijheid en zelfstandigheid, maar ook voor eigen verantwoordelijkheid van de leerlingen.

‘We willen dat onze leerlingen met plezier naar school gaan,’ zegt directeur Peter Pot, ‘leren samenwerken en hun talenten ontwikkelen. Geen strak keurslijf, maar onderwijs dat aansluit bij hun interesses en mogelijkheden.’

Peter geeft aan dat ouders daarin een belangrijke rol spelen. ‘Voor onze school zijn ouders partners die een actieve bijdrage leveren aan het schoolleven.’

Themaweek

Een van die ouders én voorzitter van de medezeggenschapsraad, is Marcel Endendijk. ‘We willen ouders zo veel mogelijk bij school betrekken,’ zegt hij. ‘Niets hoeft, maar alle hulp is welkom, of het nu gaat om de luizenbrigade of computerles.’

Marcel vertelt over de themaweek die om het jaar wordt gehouden. ‘Ouders nemen dan de school min of meer over,’

zegt hij. ‘We hebben een tijdje geleden het thema ‘kunst’ gehad. Fotografie maakte daar onderdeel van uit. Ouders, waaronder enkele professionele fotografen, hebben de kinderen begeleid. Je ziet de resultaten terug in nieuwsbrieven van school, op facebook, de website.’

‘We nemen de voorstellen van leerlingen heel serieus’

Leerlingenraad

De school kent een actieve leerlingenraad die over een eigen budget beschikt. ‘We nemen de voorstellen van leerlingen heel serieus,’ zegt Peter. ‘Niet alles is realiseerbaar, maar dan zoeken we

alternatieven of leggen uit waarom iets niet kan. Ook dit maakt onderdeel uit van het leerproces.’ Marcel vertelt over een voorstel van de leerlingenraad om te kiezen voor zachter wc-papier. ‘Het is net schuurpapier,’ was de klacht van veel kinderen. ‘Het probleem is dat we vastzitten aan een contract met de leverancier,’ zegt Marcel. ‘Als compromis hebben we toen afgesproken dat de kinderen één week het fijnste, zachtste papier mochten uitzoeken.’

Sommige leerlingen willen ook graag een pannakooi om te kunnen voetballen. ‘Dat is erg duur,’ zegt Peter, ‘en niet alle kinderen maken daar gebruik van. We zoeken nu naar mogelijkheden om bijvoorbeeld af en toe zo’n voorziening te huren.’

Mediators

Een bijzondere vorm van eigen verantwoordelijkheid is de inzet van leerlingen als mediators. ‘Tijdens de pauzes gebeurt er natuurlijk wel eens wat op het schoolplein,’ zegt Peter. ‘Een aantal leerlingen uit groep 8 loopt rond om te bemiddelen bij ruzies of te helpen bij problemen. Hun namen staan op een lijst bij de deur, zodat iedereen weet wie ze kunnen

aanspreken. Daar wordt regelmatig gebruik van gemaakt.’ Voor school is het belangrijk dat leerlingen goed met elkaar omgaan. De groten helpen de kleintjes.

Oudere leerlingen beginnen de dag bijvoorbeeld met voorlezen in groep 3.

Een moeder: ‘Laatst viel mijn dochtertje van haar fiets. Meteen kwam er een jongen van de bovenbouw naar haar toe. “Gaaf het?” vroeg hij bezorgd. Dat ze elkaar helpen, dat vind ik heel erg leuk. Ze leren op school voor elkaar te zorgen.’

Petjesdag

Vrijheid en eigen verantwoordelijkheid betekenen niet dat er geen regels zijn op school. ‘Er was een periode dat veel kinderen het leuk vonden om petjes te dragen op school,’ zegt Marcel. ‘Dat zagen we liever niet. We hebben toen de “petjesdag” ingesteld, één dag per jaar mag iedereen een petje dragen.’

‘Zo is er ook een “kauwgumdag” voegt Peter eraan toe. ‘We willen niet dat leerlingen de hele dag door kauwgum kauwen. Door het één dag per jaar toe te staan, is het op andere dagen geen probleem meer.’

Excellentie

Peter en Marcel willen niet het beeld oproepen dat op school alleen maar plezier wordt gemaakt. ‘We staan voor kwaliteit in het onderwijs en stimuleren een onderzoekende houding van leerkrachten en leerlingen,’ zegt Peter. ‘De resultaten van ons onderwijs zijn goed. We vonden het een uitdaging om deel te nemen aan het traject “Op weg naar excellentie in Drenthe”. Doel hiervan is de kwaliteit van ons onderwijs nog verder te verbeteren.’

‘Ze leren
op school
voor elkaar
te zorgen’,

De opstelling van het bestuur draagt bij aan het succes van De Eskampen. ‘Waar mogelijk ondersteunen het bestuur mij,’ zegt Peter. ‘Ik krijg veel ruimte. Daar spreekt niet alleen moed uit, maar ook vertrouwen.’

‘Onze school bewijst dat leren ook leuk kan zijn’, vertelt Marcel. ‘Met deze aanpak halen we het beste in kinderen, ouders en leerkrachten naar boven.’

De Eskampen
Peize

www.eskampen.nl

Openbare Daltonschool De Lindehof en christelijke basisschool De Regenboog in Een gaan fuseren. Bijzonder is niet alleen dat een openbare en christelijke school samengaan, maar ook de wijze waarop dit proces tot stand is gekomen; op initiatief van het dorp zelf. Han Kemker, directeur van De Lindehof en Rob van den Berg, directeur van De Regenboog, zijn beiden vanaf het begin bij de fusie betrokken geweest.

De Lindehof en De Regenboog zijn kleine scholen. Door krimp van de bevolking bestaat het gevaar dat op termijn beide scholen moeten sluiten, met als gevolg: geen basisschool meer in Een. Plaatselijk Belang wilde dit niet laten gebeuren. Dat zou ten koste gaan van de leefbaarheid van het dorp. Het plan ontstond voor één school die een plek zou krijgen in de nieuwe multifunctionele accommodatie.

Overeenkomsten

Plaatselijk Belang legde dit plan voor aan de dorpsbewoners die in overgrote meerderheid enthousiast reageerden. De gemeente reageerde eveneens positief en liet een haalbaarheidsonderzoek instellen. Dat leidde uiteindelijk tot groen licht van de gemeenteraad.

‘Natuurlijk zijn er verschillen tussen onze scholen,’ zegt Rob. De Lindehof is openbaar en een Daltonschool. Wij zijn christelijk en een Jenaplanschool. Maar we zijn in onze gesprekken uitgegaan van onze overeenkomsten. Die waren er veel meer dan verschillen. Dat is de sleutel tot het succes geweest. We merken dat we in die zin een voorbeeld zijn voor veel andere kleine scholen.’

Gezamenlijk aanbod

Alle kinderen uit Een gingen tot 1985 naar dezelfde peuterspeelzaal/kinderopvang. Daarna stonden ze voor de keuze: De Lindehof of De Regenboog. ‘Veel ouders en kinderen vonden dat toen vreemd,’ zegt Han. ‘Waarom moesten ze kiezen?’ De vraag is alleen hoe breng je verschillende identiteiten en leermethoden bij elkaar? ‘We

‘We wilden het beste van beiden bijeen brengen’

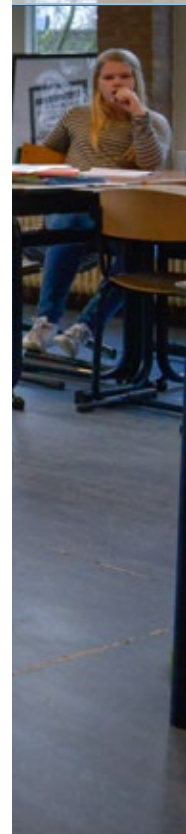
wilden het beste van beiden bijeen brengen,’ zegt Rob. ‘We hebben een bijeenkomst georganiseerd van beide teams, ergens in een hotel, om tot een gezamenlijke visie te komen.’ Via een vorm van speeddaten werden snel resultaten geboekt. Daarna zijn leerkrachten van beide scholen met elkaar in gesprek gegaan om tot afspraken over een gezamenlijke onderwijsaanbod te komen. Deze gesprekken vonden plaats aan de hand van concrete thema’s, zoals spelling, rekenen en wereldoriëntatie.

Volledige integratie

De nieuwe school krijgt formeel het stempel van Daltonschool. ‘Maar met inbreng van de parels van het Jenaplanonderwijs,’ zegt Rob. In het onderwijs zullen aspecten centraal staan die voor beide scholen belangrijk zijn, zoals reflecteren, evalueren, samenwerken en projectmatig en ondernemend leren.

In het eerste jaar zullen nog enkele activiteiten die met de eigen identiteit te maken hebben, afzonderlijk worden uitgevoerd. Daarna is er sprake van volledige integratie.

De Lindehof en
De Regenboog
Een

Om een frisse start te kunnen maken, zonder last van het verleden, krijgt de fusieschool een nieuwe directeur. Door natuurlijk verloop en vrijwillige plaatsing elders, zijn ontslagen niet aan de orde.

Draagvlak

Waarom is de fusie zo goed gelukt? Han en Rob hoeven daar niet lang over na te denken. 'Dat heeft alles te maken met het brede draagvlak onder alle partijen die bij het proces betrokken zijn. Plaatselijk belang als initiatiefnemer en spreekbuis van de dorpsbewoners. De gemeente met een vanaf het begin positieve insteek. Ouders die zich nauw betrokken voelen. En natuurlijk de inzet van de leerkrachten die opgaan in één team. Leuk ook om te vermelden is dat de architect van het nieuwe gebouw zelf afkomstig is uit het dorp. Hij heeft zoveel mogelijk rekening gehouden met de wensen van de gebruikers.'

Het draagvlak blijkt ook uit de tientallen vrijwilligers die zich voor de nieuwe accommodatie inzetten. Graafwerkzaamheden en bestrating worden gratis door lokale bedrijven uitgevoerd. Han en Rob benadrukken tenslotte de positieve opstelling van beide schoolbesturen die alle ruimte hebben gegeven om het fusieproces tot een succes te maken.

De 'Kakelende Koeien'

Maar uiteindelijk gaat het om de leerlingen. Wat vinden zij van de nieuwe school? Kinderen uit groep 7/8 van De Lindehof - de 'Kakelende Koeien,' zoals ze zichzelf noemen - zijn daar duidelijk over. 'Dan kunnen we eindelijk een goed voetbalteam en basketbalteam vormen... Het is leuk om andere kinderen te leren kennen... We komen in een mooi, nieuw gebouw... Eindelijk komen er dan meer jongens in de klas... De school blijft in het dorp...'

Het schoolplein wordt ingericht naar wensen van de leerlingen van beiden scholen, met veel groen en speelobjecten. Daarvoor is een bedrag ontvangen via Kern met Pit, een fonds dat ideeën van bewonersgroepen voor hun leefomgeving belooft.

Na de zomervakantie opent de nieuwe school haar deuren in de multifunctionele accommodatie waar ook voorzieningen als de gymzaal, dorpshuis, jeugdsoos en de kantine van de voetbalvereniging een plaats krijgen. 'We zoeken nog een naam voor de nieuwe school,' zegt Han, 'ook daar wordt het dorp bij betrokken.'

‘Het is
leuk
om andere
kinderen
te
leren
kennen’

De Lindenhof en
De Regenboog
Een

www.obsdelindehof.nl
www.regenboog-een.nl

De Juliana van Stolbergschool uit Hoogeveen is voor de tweede opeenvolgende keer verkozen tot excellente school. Naast de uitstekende resultaten onderscheidt de school zich door een grote betrokkenheid van ouders. 'Ouders hebben het gevoel dat het ook hun school is,' zeggen directeur Sandra van Iterson en Iris Vlegels, intern begeleider en waarnemend directeur.

Een passage uit het juryrapport: De keuze voor de driehoek, kind, ouder, leerkracht, is een herkenbaar excellentiegebied. Dit thema werkt door in de hele school en draagt bij aan de versterking van de reputatie van de school. De school is op dit thema onderscheidend, een inspiratiebron voor andere scholen. De school is in staat om die scholen op dat gebied op weg te helpen.

‘We zorgen ervoor dat we binnenkomen in gezinnen’

Door het raam

‘We wachten niet af, maar komen meteen in actie als we een signaal krijgen dat er iets aan de hand is met een van onze leerlingen,’ zegt Iris. ‘Daarbij is de rol van ouders ontzettend belangrijk. We zorgen ervoor dat we binnenkomen in gezinnen.’ Iris vertelt over een jongetje met een moeilijke thuissituatie. ‘Zijn moeder hield contact met ons af en hield de deur gesloten. Toen is zijn juf met hem meegelopen naar huis. De voordeur bleek geblokkeerd te zijn. Het jongetje kroop door het raam naar binnen en zijn juf is hem op dezelfde manier gevolgd.’

‘Zijn moeder was niet eens verbaasd,’ zegt Iris. ‘Het lukte de leerkracht om met haar in gesprek te komen en een oplossing te vinden.’

Schoolklimaat

Betrokkenheid van ouders leidt volgens Sandra tot een positief schoolklimaat. ‘We hebben elkaar nodig. Ouders hebben invloed op het gedrag en de leerprestaties van hun kinderen. Als we goed contact hebben, kunnen we duidelijke afspraken maken en horen we veel over de thuissituatie.’ Volgens Sandra is het belangrijk om open en eerlijk naar ouders te zijn. ‘We kunnen niet alles.’ Enige tijd geleden is besloten om de deur tijdens de schooltijden af te sluiten. ‘Dat was een spannend moment, omdat ouders dat als een beletsel konden ervaren. Maar ze hadden juist begrip en waardering voor deze maatregel, omdat ook zij vonden dat hierdoor een veiliger situatie ontstond.’

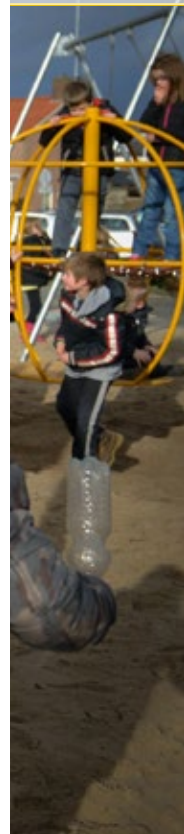
Juultje

‘Belangrijk is dat we een uitgebreid netwerk hebben om leerlingen en ouders te kunnen ondersteunen,’ geeft Sandra aan. ‘Dat varieert van de wijkagent tot gespecialiseerde zorg. We zitten er bovenop en staan pas toe dat hulpverlening wordt afgesloten als we zien dat het resultaat heeft gehad.’ Met steun van jeugdzorgaanbieder Yorneo werkt de Juliana van Stolbergsschool met PBS (Positive Behaviour Support). Deze aanpak beloont positief gedrag van kinderen en draagt bij aan een veilige en stimulerende leeromgeving. Symbool van deze aanpak is Juultje, een mascotte die op een centrale plek in school staat.

Hechte band

‘Als team organiseren we veel activiteiten om ouders naar school te krijgen,’ zegt Iris.

Juliana van
Stolbergsschool
Hoogeveen

‘Muziekavonden, bingo, gastsprekers en workshops voor ouders en kinderen. Kinderen nemen hun ouders mee, zo werkt dat in de praktijk.’

Ouders verzorgen zelf ook activiteiten. ‘Iedere vader of moeder kan wel wat waar leerlingen plezier van kunnen hebben. Laatst was er een moeder die graag mee wilde doen, maar zei dat ze niks kon. Het viel mij op dat haar nagels er zo mooi uitzagen. Ik heb haar zo ver gekregen dat ze leerlingen van alles leert over nagelverzorging. Het lijken maar kleine dingen te zijn, maar zo zorg je er wel voor dat een hechte band ontstaat tussen school, kinderen en ouders.’

Ouders zijn trots op hun school. Hun waardering is verwoord op een zelfgemaakt bordje dat ze aan het team hebben geschonken. Het heeft een ereplaats in school gekregen.

Lage verwachtingen

‘Veel ouders zijn laaggeschoold en hebben geen al te hoge verwachtingen van hun kinderen,’ zegt Sandra. ‘Het gaat immers al generatie op generatie op deze manier. We willen dat patroon doorbreken,

zodat kinderen hun talenten kunnen ontwikkelen. We bieden een rijke leeromgeving aan met goede docenten en gevarieerd lesmateriaal.’

Iris herinnert zich een meisje uit groep 8 dat goed kon leren. Toch wilde ze naar het vmbo. ‘Haar ouders vonden dat voor haar het beste. Dat was goed genoeg en je kon je er geen buil aan vallen. “Ze kan veel meer,” zei ik. Na lang aandringen mocht ze dan toch naar de havo. Een tijd geleden kwam ik haar moeder tegen in de supermarkt. We raakten aan de praat. Ze vertelde vol trots hoe goed het ging met haar dochter. Ze was de eerste in de familie die doorleerde.’

‘Ons team maakt het verschil,’ benadrukt Sandra. ‘Het is een team met humor, creativiteit en zorg voor elkaar.’ Het juryrapport onderschrijft haar woorden: De jury heeft een bevoegen, ambitieus en betrokken team aangetroffen, dat goed onderwijs realiseert en borgt.

‘Ze was de
eerste
in de
familie
die
doorleerde’

Juliana van
Stolbergschool
Hoogeveen

www.julianavanstolbergschool.nl

Techniek speelt een steeds grotere rol in onze samenleving. Het is belangrijk dat we kinderen daarop voorbereiden en interesseren voor een technische opleiding. Petra Hummel is teamleider techniek van scholengemeenschap Wolfsbos in Hoogeveen en projectleider POVO (primair onderwijs, voortgezet onderwijs) voor Noord-Nederland. Samen met Jarno Zwiers, leerkracht groep 7/8 van basisschool Het Rastholt in Hoogeveen vertelt zij hoe techniekonderwijs op basisscholen vorm krijgt.

Petra is de schakel tussen voortgezet onderwijs en basisonderwijs. ‘We werken nauw samen om onze ervaring en kennis in het voortgezet onderwijs over te brengen naar basisscholen in het Noorden.’ Een aansprekend voorbeeld van deze samenwerking is Het Rastholt waar al jaren techniek-onderwijs wordt gegeven in groep 7 en 8.

Trotse gezichten

‘We hebben zes techniekmiddagen, op vrijdag,’ vertelt Jarno. ‘Dan fietsen we naar de vmbo-locatie Harm Smeenge van de scholengemeenschap. De les duurt 100 minuten en in die tijd moeten ze een concreet product maken dat ze mee naar huis kunnen nemen. Laatst kregen ze de opdracht een tol te maken. Als je dan ziet wat een mooie resultaten dat oplevert. Ik geniet

ervan als ze na afloop met trotse gezichten en heel voorzichtig naar huis fietsen om te laten zien wat ze hebben gemaakt.’

Elke week maken ze iets anders. Dat kan een schilderij zijn, een lamp, periscoop, kalender, of inbraakalarm. ‘Het gaat erom dat ze met verschillende materialen

en gereedschappen in aanraking komen en snappen hoe het werkt,’ zegt Jarno. ‘In het

begin was er hier en daar wat aarzeling maar nu vragen ze: “Wanneer is de volgende techniekles?”

Nieuwsgierig

‘Waar het in de eerste plaats om gaat is het wekken van hun nieuwsgierigheid,’ legt Petra uit. ‘We proberen te laten zien dat techniek meer is dan vieze handen maken en vervelende klusjes opknappen. Techniek is heel breed en overal om ons heen. Het gaat niet alleen om hout- en metaalbewerking, elektra, schilderen, maar bijvoorbeeld ook om onderzoek. Zo maakt ICT ook een steeds belangrijker onderdeel uit van techniek. Wij willen duidelijk maken dat je op verschillende niveaus in de techniek kunt werken. Op die manier proberen we het traditionele en soms negatieve beeld van leerlingen te veranderen en de ontwikkeling van hun talenten te stimuleren.’

‘De kunst is om iedere leerling, jongens en meisjes, op zijn of haar niveau uit te dagen,’ zegt Jarno. ‘Voor sommigen maken we de stap naar het vmbo op deze manier een stuk gemakkelijker. Je ziet het terug in de toename van aanmeldingen voor technische opleidingen. Anderen raken geïnteresseerd in een wetenschappelijke opleiding.’

Kick

Vol trots laten Petra en Jarno de 3d printer zien die de leerlingen van groep 7 en 8 in elkaar hebben gezet. ‘Ze hebben het helemaal zelf gedaan,’ zegt Jarno, ‘een geweldige prestatie. De handleiding voor het bouw pakket was in het Engels, maar daar kwamen ze gezamenlijk goed uit. Veel informatie hebben ze ook op internet gevonden. De een is goed met zijn handen en heeft een fijne motoriek, een ander is goed in Engels, weer een ander heeft een goed theoretisch inzicht. Door elkaar te

‘Wanneer
is de
volgende
techniek-
les?’

Wolfsbos en
Rastholt
Hoogeveen

‘Ze hebben het helemaal zelf gedaan’

helpen en gebruik te maken van elkaars vaardigheden is het gelukt. De printer doet het echt. Dat geeft de leerlingen natuurlijk een enorme kick en veel zelfvertrouwen.’

Doorgaande leerlijn

Binnenkort gaat de doorgaande leerlijn TTE (Techniek, Talent en Energie) op basisscholen van start. Het begint in groep 1 en loopt door tot groep 8. ‘Spelenderwijze komen kinderen zo al op jonge leeftijd in aanraking met techniek,’ zegt Petra. ‘We willen aansluiten op de leefwereld van de kinderen. Bijvoorbeeld: ga buiten staan en voel de wind. Waar komt de wind vandaan? Hoe ontstaat wind? Zo gaan we steeds een stapje verder. Hoe komt het dat een lamp gaat branden als je de stekker in het stopcontact steekt? Waarom heb je brandstof nodig om een apparaat te laten werken?’

Leerkrachten krijgen voorlichting en volgen workshops om bekend te raken met de wereld van de techniek. ‘Proefjes doen hoort daar ook bij,’ vertelt Petra, ‘niet alleen om van te leren, maar om net als bij kinderen hun nieuwsgierigheid te wekken.’

‘Techniek is een maatschappelijk thema geworden,’ geeft Petra aan. ‘We hebben meer

mensen nodig die technische vakken beheersen. De vergrijzing maakt de urgentie daarvan nog groter. Daarom is techniekonderwijs ook verplicht geworden op basisscholen. Het Rastholt is één van de koplopers.’

Wolfsbos en
Rastholt
Hoogeveen

‘Het
Rastholt
is een van
de
koplopers’

www.rastholt.nl www.wolfsbos.nl
www.tte.nl

RSG Wolfsbos in Hoogeveen is een school waar medewerkers van elkaar leren. Docenten stappen bij elkaar de klas in en zijn bereid kritisch naar zichzelf te kijken. Het heeft geleid tot een positieve sfeer en goede resultaten. Zo behoort de vmbo-opleiding tot de beste drie en het vwo tot de beste van onze provincie.

Regionale scholengemeenschap Wolfsbos biedt alle soorten onderwijs aan: praktijkonderwijs, vmbo, mavo, havo en vwo. Deze zijn in verschillende gebouwen gehuisvest, maar staan dicht bij elkaar op hetzelfde terrein. Er is veel onderling contact, gericht op samenwerking, vernieuwing, oog voor de individuele leerling en een grote betrokkenheid van ouders. Zo leggen docenten huisbezoeken af aan alle eerstejaars van het vmbo om leerlingen en ouders goed te leren kennen.

Weerbaar

‘Een goede relatie tussen docent en leerling staat voor ons voorop,’ zegt Robert Peletier, docent maatschappijwetenschappen en zorgcoördinator havo/vwo. ‘We laten een leerling nooit in de kou staan.’

Robert vertelt over een jongen die bang was om de klas binnen te stappen. ‘Dwang helpt niet,’ zegt hij. ‘Zo maak je een thuiszitter van hem.’ Stap voor stap is toegewerkt naar een situatie waarin hij weerbaarder werd. Hij kreeg huiswerkbegeleiding, mocht in het zorglokaal verblijven en in de klas werd een rustige plek voor hem ingericht. ‘Vanaf het begin is de klas op de hoogte gebracht van zijn problemen,’ zegt Robert. ‘Daar willen we open over zijn. De klas heeft dat goed opgepakt. Toen het moment was gekomen dat hij in de klas durfde te komen, zei een meisje spontaan: “Dan wil ik wel naast hem gaan zitten.”

Examenstress

Bart-Jan de Jong, teamleider havo/vwo vindt het belangrijk dat er sprake is van een professionele

leergemeenschap. ‘Dat houdt in dat we elkaar als docenten beter maken door van elkaar te leren.’ Docenten weten wat er onder leerlingen leeft en waar ze tegenaan lopen. Een voorbeeld daarvan was een examenklas. ‘We merkten dat het naderende examen tot veel stress onder leerlingen leidde. Een van onze docenten heeft daarop ingespeeld. Ze is in kleine groepjes in een vertrouwde omgeving ontspannings-oefeningen gaan doen, zoals yoga. Ze heeft ook veel gesprekken gevoerd over wat ze nou zo eng vonden. Tijdens de examenweken was ze ook beschikbaar om leerlingen te begeleiden die dat nodig hadden. We konden merken dat de leerlingen met meer rust het examen ingingen.’

Lerende cultuur

‘De leerling staat altijd centraal,’ benadrukt Hans Kok, teamleider vmbo. Dat is voor hem niet zomaar een vrijblijvende uitdrukking, maar een uitgangspunt dat school consequent in de praktijk wil brengen. Kort geleden was er een open dag op de vmbo-locatie Harm Smeenge. Hans raakte in gesprek met een vader die kwam voor zijn dyslectische zoon. ‘Ik heb al een zoon bij jullie op school,’ zei hij. ‘Hij is ook dyslectisch. Jullie hebben toen beloofd dat hij extra begeleiding zou krijgen. En dat hebben jullie waargemaakt. Het gaat

‘We
doen
wat
we
beloven’

hartstikke goed met hem. We vertellen dat graag door.’

Het is een reactie die Hans raakt. ‘We doen wat we beloven en het is fijn om te merken dat het gewaardeerd wordt. Onze school heeft ook de mensen om leerlingen goed te begeleiden, zoals in dit geval een specialist op het gebied van dyslexie.’ Hans vertelt vol trots over de collegiale toetsing waardoor de kwaliteit van het onderwijs verder is verbeterd. ‘Enige tijd geleden kregen we bezoek van De Nieuwe Veste, een collega-school uit Coevorden. Er werden veel lessen bezocht en de feedback werd als zeer positief ervaren. Ook de collegiale intervisie met De Meander bracht ons verder in het proces om de kwaliteit van de lessen te verbeteren. Onze school heeft een lerende cultuur.’

Toffe school

De Meander, praktijkschool van RSG Wolfsbos, is een kleine, overzichtelijke school waar het vooral gaat om het aanleren van praktische en sociale vaardigheden.

‘Onze aanpak is heel gestructureerd, met veel aandacht voor de individuele leerling en een persoonlijk leerplan,’ zegt Stan Hoebers, docent consumptieve techniek (voeding), mentor en stagebegeleider. De leerling bepaalt zijn eigen richting, formuleert zijn eigen leerwensen en doelen en onze school koppelt daar een individueel leertraject aan.

Elke leerling heeft een map die gedurende de volledige schooltijd meegaat. Hierin zijn leerdoelen opgenomen en de stages die worden gevolgd. ‘Het gaat om vakinhoudelijke leerdoelen en hele praktische doelen, zoals op tijd komen of afspraken nakomen. Door de map zie je ook goed welke vorderingen worden gemaakt. Dat werkt stimulerend.’

De inspectie is lovend over de kwaliteit van het praktijkonderwijs die in de afgelopen periode sterk is verbeterd. ‘Ons team heeft lessen van andere docenten bezocht om ons verbetertraject toe te lichten en feedback te geven. Leerlingen zijn ook tevreden. Dat blijkt uit de bordjes die door het hele gebouw hangen met uitspraken als: Toffe school en Bedankt voor alles.’

Sfeer en resultaten

Voor directeur-bestuurder Dries Koster gaat het om twee sleutelwoorden: Sfeer en resultaten. Volgens Dries heeft de goede sfeer te maken met hoe medewerkers en leerlingen met elkaar omgaan. ‘Er is aandacht voor elkaar. Niemand valt tussen wal en schip. School biedt een veilige omgeving en de deuren van de lokalen staan bijna altijd open.’

‘We
kijken
naar
wat
goed gaat’

De goede resultaten zijn mede een gevolg van de vernieuwende aanpak en de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van docenten. ‘Ze krijgen alle ruimte om te doen waar ze goed in zijn.’ Voor Dries zijn sfeer en resultaten begrippen die elkaar versterken. ‘We kijken naar wat goed gaat en proberen daarvan te leren. We luisteren ook goed naar leerlingen. Hun rol wordt steeds groter. Een leerling zat bijvoorbeeld in de sollicitatie-commissie voor de vacature van teamleider vwo. Wolfsbos is een school waar we trots op mogen zijn.’

VIER VLIEGEN IN ÉÉN KLAP

Positieve resultaten zorgen ervoor dat in Drenthe steeds meer basisscholen gebruikmaken van vierslagleren. Maar wat is vierslagleren precies? Geert Bremmer en Jeanine Tinholt, beiden leerkracht van groep 3 van OBS Het Spectrum in Hoogeveen, doen ervaring op met deze vernieuwende aanpak.

Vierslagleren slaat vier vliegen in één klap. Ten eerste wordt een ervaren leerkracht gekoppeld aan een beginnende leerkracht. In de tweede plaats krijgt een ervaren leerkracht, zoals Geert, daardoor de mogelijkheid om twee dagen minder te gaan werken en in die tijd een masteropleiding te volgen. Als derde pluspunt neemt de beginnende leerkracht die twee dagen over en kan zo werkervaring opdoen. Daarnaast kan deze leerkracht ook een masteropleiding volgen. En last but not least: vierslagleren betekent een kwaliteitsimpuls voor het onderwijs.

Verdieping

‘Voor mij was het project vierslagleren een mooie kans,’ zegt Jeanine. ‘Ik was net afgestudeerd aan de Pabo en kon door dit project meteen aan de slag. Daarnaast volg ik een opleiding die zich richt op het gedrag van kinderen. Met deze ervaring en bagage verwacht ik dat ik over een tijdje kan doorstromen naar een reguliere baan in het onderwijs. Maar vierslagleren is meer dan een werkgelegenheidsproject. Voor mij betekent het ook dat ik kan meewerken aan verdieping van het onderwijs en dat ik leer hoe ik kan werken aan gedragsverbetering en dat ik kan omgaan met kinderen met gedragsproblematiek.’

‘We staan voor dezelfde klas,’ voegt Geert daaraan toe. ‘Dat gebeurt niet op alle scholen op deze manier. Onze aanpak geeft ons de kans om echt als koppel te opereren. We wisselen informatie uit, bespreken onze leerlingen en ik kan Jeanine met mijn ervaring helpen en begeleiden.’

‘Het.
mooie is
dat we
elkaar
goed
kunnen
aanvullen’

Specialistische kennis

‘De masteropleiding vormt voor mij een meerwaarde,’ vertelt Geert. ‘Je gaat op een meer wetenschappelijk manier naar je vak kijken en leert dat in de praktijk toe te passen. Je wordt opgeleid tot een leerkracht met specialistische kennis. De school en daarmee de leerlingen kunnen veel voordeel hebben van deze kennis.’ Jeanine heeft dezelfde ervaring. ‘Het mooie is dat we elkaar goed kunnen aanvullen. De opleiding van Geert is gericht op taalontwikkeling, zodat hij vanuit een andere invalshoek kinderen kan ondersteunen.’ Daarbij heeft ze veel baat bij zijn ervaring. ‘Het zijn vaak van die kleine tips waar ik veel plezier van heb, bijvoorbeeld hoe je rust krijgt in de groep of hoe je aandacht krijgt.’

Groeien

Groep 3 is een gemotiveerde groep geworden. In het begin had Jeanine te maken met een aantal kinderen dat last had van een zogenaamde fixed mindset. ‘Wat ze kunnen en vooral wat ze niet kunnen, zit voor deze kinderen vast in hun hoofd,’ legt ze uit. ‘Ze gaan uitdagingen uit de weg

en geven het snel op als ze denken dat het niet lukt. Ik zie het al aan hun gezicht als ze met hun werk moeten beginnen. Ze hebben geen plezier in leren, omdat ze het gevoel hebben het toch niet te kunnen of vragen meteen om hulp.’

Met de kennis die ze meekrijgt van haar opleiding,

‘Juf, ik kan het.
Ik snap het!’

probeert Jeanine toe te werken naar wat een growth mindset heet. ‘Ze moeten ontdekken dat ze kunnen groeien. Daarvoor is zelfvertrouwen en doorzettingsvermogen nodig.’

Ze vertelt over een jongetje dat veel moeite had met rekenen. Toen zijn we samen aan de slag gegaan.

“Het belangrijkste is dat je je best doet,” heb ik hem uitgelegd. “Gewoon proberen en niet opgeven.” Toen het uiteindelijk lukte, straalde hij van trots. “Juf, ik kan het, ik snap het!”

Toetscultuur

‘Het gaat in de eerste plaats om het proces dat kinderen doormaken,’ zegt Geert. ‘Het resultaat komt niet op de eerste plaats. Het is belangrijker dat er een verandering van houding tot stand komt. “Dat kan ik niet,” zeggen kinderen vaak. “Dat kan je nóg niet,” benadrukken we dan. Het hoeft niet meteen goed te zijn. Als kinderen maar ontdekken dat ze verder komen als ze oefenen en niet terugschrikken voor iets dat ze nog niet kunnen. Op die manier ontstaat er een basis waarop ze in de toekomst kunnen voortbouwen.’ Geert heeft moeite met de toetscultuur die in Nederland heerst. ‘Kinderen moeten resultaten halen en scoren op toetsen. Scholen worden daarop beoordeeld en afgerekend. Alsof dat het enige is dat telt. We zien liever dat een kind moeite wil doen en leergierig is. Het moet gaan om progressie in plaats van voldoen aan een norm.’

‘Door samen te werken en zaken uit te wisselen, leer je ook kritisch naar jezelf te kijken,’ zegt Geert. ‘Het brengt je ertoe over jezelf na te denken en over je gedrag voor de klas.’ Terugkijkend op het half jaar dat ze nu samen een koppel vormen, ziet Jeanine dat de klas is gegroeid. ‘In de klas hangt een fijne werksfeer. De kinderen zijn gemotiveerd en willen graag hun best doen om te leren.’

OBS Het
Spectrum
Hoogeveen

www.obshetspectrum.nl

Een woord van dank is verschuldigd aan al die personen die met mij in gesprek wilden gaan: leerlingen, ouders, leerkrachten, mentoren en leidinggevendenden. Zonder jullie medewerking was het niet mogelijk geweest deze verhalen te schrijven.

Bedankt voor jullie openhartigheid, tijd, inzet en deskundigheid. Het was mooi om te zien hoe enthousiast en betrokken jullie waren, en vooral hoe trots jullie zijn op jullie school.

Ik denk met plezier aan onze gesprekken terug.

Kees Opmeer

De Drentse onderwijsmonitor verschijnt in maart 2016 voor de 10^e keer. Om die jubileumeditie te vieren wordt dit boekje, waarin de kwaliteit van het onderwijs in Drenthe centraal staat, uitgebracht. Schrijver Kees Opmeer en fotograaf Martine Hoving hebben, onder redactie van de Regiegroep Drentse Onderwijskwaliteit, 11 sprankelende verhalen opgetekend van scholen die volop werken aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit. Het zijn inspirerende verhalen van leerkrachten, directies, ouders en leerlingen.